

УДК 37.013.44

DOI 10.18372/2786-5487.1.16683

Шикиринська Олександра 

кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського,

Вінниця, Україна

Ярмошкіна Майя,

студентка,

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського,

Вінниця, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

***Анотація.** У статті досліджено психолого-педагогічний аспект процесу формування елементарних математичних уявлень. Розкрито особливості їх розвитку у старшому дошкільному віці.*

***Ключові слова:** елементарні математичні уявлення, психолого-педагогічний аспект, старший дошкільний вік, розвиток, формування.*

***Annotation.** The article examines the psychological and pedagogical aspect of the process of forming elementary mathematical concepts. The peculiarities of their development in the senior preschool age are revealed. Ways for the development of elementary mathematical concepts are described.*

***Key words:** elementary mathematical concepts, psychological and pedagogical aspect, senior preschool age, development, formation.*

Проблема розвитку та формування елементарних математичних уявлень дітей є актуальною та дослідженою у багатьох працях, наприклад Е. Тихеєвої,

А. Леушиної, А. Столяр та багато інших педагогів.

Різноманітні дослідження показують, що у дітей дошкільного віку можна сформувати науково-елементарні початкові знання. У Базовому компоненті дошкільної освіти вказані та обгрунтовані завдання щодо формування елементарних- математичних уявлень у старшому дошкільному віці:

1. Здобуття знань про число, множину, простір, час та розмір.
2. Формування орієнтації у таких відношеннях, як: просторові, часові, кількісні та їх розвиток у навколишньому середовищі.
3. Вправлення у лічбі, вимірюванні та обчисленні.
4. Навчання математичної термінології [1].

Поняття про елементарні математичні уявлення включають в себе уявлення про: форму, величину, простір, час, кількість та властивості. Дитина навчається знаходити певні закономірності між предметами, їх співвідношення між ними та властивості, що є передумовою для навчання у школі та адаптації до навколишнього середовища.

Елементарні математичні уявлення є одними із перших найпростіших уявлень дитини дошкільного віку. До даних уявлень належать такі фундаментальні математичні поняття, як «множина», «відношення», «число», «величина». У процесі різних видів діяльності у дітей формуються уявлення про оточуючий світ, а саме про властивості та ознаки предметного середовища. Також формуються просторові уявлення та уявлення про форму, колір, величину й окремо спілкування людей між собою. Накопичується сенсорний досвід, який є фундаментом для елементарних математичних уявлень та понять [2].

Ще у ранньому віці в дітей закладаються елементарні математичні уявлення. З раннього дитинства дитина ознайомлюється з кількістю предметів, порівнює її, та розрізняє. До дошкільного віку дитина вже вміє порівняти предмети за формою, кольором, розміром та співвідносить їх у просторі. У

своїй діяльності дитина наслідує поведінку дорослих. Вона шляхом накладання та прикладання порівнює предмети між собою, з часом на око та завдяки умовним вимірюванням. У дошкільному віці створюються передумови, необхідні для розвитку математичних уявлень дітей. Дошкільники активно взаємодіють з предметами та маніпулюють ними. Джерелом розвитку елементарних математичних уявлень є навколишнє середовище, спілкування з дорослими та однолітками. Елементарні математичні уявлення – це уявлення про простір, час, величину, форму, кількість, що є необхідними для всіх видів діяльності дітей[4].

У дітей старшого дошкільного віку формуються елементарні кількісні уявлення: злічувати кількість предметів незалежно від умов та взаємозв'язків, сприймання числа як кількісної характеристики (число є загальною ознакою, що належить декільком множинам), порівняння множин між собою, шляхом їх співвідношення. У старшого дошкільника уже сформовані уявлення про величину предметів. Діти уміють порівняти предмети (малий-великий) та охарактеризувати їх. Порівнюють плоскі предмети за довжиною та шириною одночасно, знають про тривимірність предметів, комплектування та за величиною. Уміють порівняти масу предметів, формуються елементарні уявлення про форму предметів. У старшому дошкільному віці діти мають уявлення про коло, квадрат, трикутник й ознайомлюються із новими геометричними фігурами. Набувають розвитку просторові та часові уявлення[4].

У результаті дій з множинами та вимірювань продовжується формування уявлень про числа до 10. Діти розуміють як писати число 10 та те, що воно складається із двох цифр (один та нуль). У старшому дошкільному віці діти вправляються у рахунку. Рахують предмети за зразком, за заданим числом й цифрою. Для зразка використовуються картки із певним позначенням (наприклад, певна кількість іграшок, предметів, геометричних фігур). Важливо вчити дітей уважно виконувати завдання та відповідально до нього відноситись.

У старшій групі в процесі формування елементарних математичних уявлень базуємося на знання здобуті дітьми у молодшій групі. Важливо закріпити отримані дітьми знання в іграх, на заняттях фізичною культурою, на прогулянках і в повсякденному житті. Вихователь при поясненні нового матеріалу узагальнює, те, що діти вивчали раніше, спирається на сформовані уявлення та вчить дітей міркувати та робити висновки самостійно. Важливо на заняттях використовувати різноманітні головоломки. Окремо, необхідно проводити індивідуальну роботу з дітьми [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що формування елементарних математичних уявлень представляє собою організований та цілеспрямований процес засвоєння та передачі знань, засобів та прийомів, що передбачені вимогами програм.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Наказ України від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponentdoshkilnoji_osviti_v_ukrajini
2. Білоусько Л. В. Сучасні підходи до логіко-математичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Обдарована дитина. – 2013. № 10. С. 2–8.
3. Щербакова К. Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників : навчальний посібник . Київ: Вища школа, 1996. 94 с.
4. Шикиринська О.В. Розвиток логіко-математичного мислення старших дошкільників у контексті Концепції нової української школи. // La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. – V.6. – p. 61-65.